

İÇİNDEKİLER

BAŞLARKEN	1
-----------------	---

Birinci Bölüm AZINLIK KAVRAMI

I. Azınlık Tanımı.....	5
A) Azınlık Tanımı Vermenin Zorluğu.....	5
B) Uluslararası Daimi Adalet Divanı'nın Azınlık Tanımı	10
C) Capotorti Tanımı.....	11
D) Deschênes Tanımı.....	14
E) Eide Tanımı	17
II. Azınlık Olmanın Şartları	18
A) Azınlık Türleri: Nesnel Özellikler	18
1. Irksal Azınlık.....	19
2. Etnik Azınlık	21
3. Dinsel Azınlık.....	23
a) Din	23
b) Mezhep Farkı	25
c) Dini İnanç Sahibi Olmayanlar (Ateistler).....	26
d) Dini Olmayan İnanç Sahipleri	27
4. Dilsel Azınlık.....	27
a) Dil ve Ana Dili	27
b) Lehçe Farkı	30
c) İşaret Dili.....	33
5. Ulusal Azınlık	36

B) Kendi Kimliğini Tanımlama: Öznel Özellik	41
C) Sayı Şartı ve Unsurları	46
1. Nüfusun Geri Kalanından Az Olma Unsuru	46
2. En Az Sayı Unsuru	51
D) Süre Şartı	53
E) Hakim Konumda Olmama Şartı	57
F) Vatandaşlık Şartı	61
G) Tanınma Şartı	64
1. Azınlık Kimliğinin Tanınmasının Önemi ve Tanıma Şekilleri	64
2. Azınlık Kimliğinin Tanınmasına Olumsuz Yaklaşımlar	68
3. İnsan Hakları Komitesi'nin İçtihadı ve Değerlendirme	74
H) Vatana Bağlılık Şartı	78
III. Azınlık Kavramına Yakın Kavramlar	80
A) Yerli Halklar	80
1. 169 Nolu Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi'nin Tanımı	81
2. Cobo Tanımı	82
3. Dünya Bankası'nın Tanımı	84
4. Yerli Halk - Azınlık Farkı	85
a) Kavramsal Açıdan	85
b) Haklar Açısından	89
B) Kabile Halklar	93
C) Halk	96

İkinci Bölüm

AZINLIK HAKLARI

I. Azınlık Haklarının Hedefi ve Niteliği	101
A) Azınlık Haklarının Hedefi	101
B) Azınlık Haklarının Niteliği	103
1. Azınlık Hakları Bireysel Haklar mıdır, Grup Hakları mı?	103
2. Azınlık Hakları Kolektif Haklar mıdır?	108
3. Azınlık Hakları Negatif Haklar mıdır, Pozitif Haklar mı?	111

II. Azınlık Kimliğine ve Kültürüne Sahip Olma Hakkı.....	114
A) Azınlık Grubuna Üyelik.....	115
B) Azınlığın Yaşadığı Coğrafyanın Korunması	120
C) Azınlığa Ait Kültürel Değerlerin Korunması	125
D) Kültürü Yaşamının Düzene Bağlanması	127
E) Değerlendirme	128
III. Dilsel Haklar	136
A) Azınlık Dilinin Kamu Makamları ile İletişimde Kullanılması: Diergaardt/Namibya Vakası	137
1. Başvuruya Konu Olay	138
2. İnsan Hakları Komitesi'nin Görüşü	139
3. Değerlendirme.....	140
B) Azınlık Dilinin Mahkemelerde Kullanılması	144
C) Azınlık Dilinin Kamusal Yaşamda Kullanılması	149
1. Azınlık Dilinde Ticari Faaliyette Bulunma: Quebec Başvuruları	149
a) Başvurulara Konu Olay	149
b) Tarafların Sunumları	150
c) İnsan Hakları Komitesi'nin Görüşü	151
d) Değerlendirme.....	152
2. Azınlık Dilinde Radyo-TV Yayınları	153
3. Azınlık Dilinin Trafik ve Yol İşaret ve Levhalarında Kullanılması.....	154
4. Diğer Alanlar.....	155
D) Azınlık Dilinde İsim.....	158
IV. Eğitim Alanındaki Haklar	159
A) Hukuki Düzenlemeler	159
1. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi.....	159
2. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi	160
3. Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme (UNESCO)	165
4. Çocuk Hakları Sözleşmesi	166
5. Azınlık Hakları Bildirisi	168
6. Avrupa Sosyal Şartı.....	169
7. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	171
a) Sözleşme'ye Ek 1 Nolu Protokolde Düzenlenen Eğitim Hakkı Maddesi	171
b) Belçika Dil Davası	173
aa) Davaya Konu Olay.....	174

bb) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Görüşü	176
cc) Kararın Değerlendirmesi.....	179
8. Ulusal Azınlıkların Korunmasına Dair Çerçeve Sözleşme.....	181
9. Avrupa Azınlık veya Bölgesel Diller Şartı	183
10. Azınlıkların Eğitimine Dair Mevcut Hukuki Düzenlemelerin Genel Değerlendirmesi	183
B) Uygulamada Azınlıkların Eğitimi	185
1. Ana Dilinin Öğretilmesi ve Ana Dilinde Eğitimin Önemi.....	185
2. Çift Dillilik	188
3. Ana Dilinin Öğretimine ve Ana Dilinde Eğitime Başlama Zamanı ve Ana Dilinde Eğitim Süresi ...	195
4. Ana Dilinde Üniversite Eğitimi.....	200
5. Müfredat ve Okul Yönetimi.....	203
6. Öğretmen Sorunu	209
V. Dinsel Azınlıkların Hakları	211
A) Dinsel Azınlık Grubu ve Gruba Özgü Faaliyetler.....	212
B) Dinsel Azınlıklara Devlet Yardımı	219
VI. Katılım Hakları	224
A) Kamu Yönetimine Katılım	226
1. Genel Olarak.....	226
2. Azınlık Danışma Organları	227
3. İnsan Hakları Komitesi Kararlarında Yönetime Katılım	228
B) Siyasal Katılım.....	231
1. Ulusal Mecliste Temsil	231
2. Pratik Sorunlar	236
VII. Azınlık Haklarının Sınırı ve Aykırı Önlem Alma	240
A) Azınlık Haklarının Sınırı.....	240
1. Diğer İnsan Haklarını Sınırlamama	240
2. Diğer İnsan Haklarının Sınırlama Ölçütleri ile Bağlı Olma.....	243
3. Ekonomik Fayda	247
4. Yeterli Sayı Şartı	248
a) Eğitim Alanında: Yeterli Sayıda Öğrenci Şartı.....	248

b) Diğer Alanlarda Yeterli Sayı Şartı	251
B) Sınırlamanın Sınırı	253
C) Aykırı Önlem Alma.....	255

Üçüncü Bölüm
AZINLIK HAKLARININ ÖTESİ:
KENDİ KADERİNİ TAYİN HAKKI

I. Dışsal Kendi Kaderini Tayin Hakkı.....	261
A) Birleşmiş Milletler Belgelerinde Kendi Kaderini Tayin Hakkı	261
B) İnsan Hakları Komitesi'nin Kendi Kaderini Tayin Hakkı Üzerine İçtihadı	267
1. Kendi Kaderini Tayin Hakkının Bireysel Başvuruya Konu Olamaması.....	267
2. Kendi Kaderini Tayin Hakkının Azınlık Hakları ile Birlikte Komite İçtihatlarına Dahil Edilmesi.....	271
3. Kendi Kaderini Tayin Hakkının Rapor Usulünde Öneminin Artması.....	273
4. Kendi Kaderini Tayin Hakkının Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin Diğer Hükümlerinin Yorumunda Kullanılması.....	275
C) Kanada Yüksek Mahkemesi'nin Quebec Ayrılma Kararı	278
D) Ara Sonuç ve Değerlendirme	280
1. Kendi Kaderini Tayin Hakkının Haklar Hiyerarşisindeki Yeri.....	281
2. Azınlıkların Kendi Kaderini Tayin Hakkı Var Mıdır?	283
3. Kendi Kaderini Tayin Hakkının Kullanım Şekli	293
II. İçsel Kendi Kaderini Tayin: Özerklik.....	299
A) Tanım	299
B) Özerklik Bir Azınlık Hakkı Mıdır?	300
C) Özerklik Türleri.....	305
1. Bölgesel Özerklik.....	305
2. Kültürel Özerklik	309
3. Dinsel Özerklik	314
D) Hukuki Temeline Göre Özerk Yönetimler.....	321

1. Uluslararası Koruma.....	321
2. Anayasal Hak Olarak Özerklik.....	322
3. Anayasal Koruma.....	325
4. Yasa-üstü Düzeyde Koruma	327
5. Yasal Koruma	329
E) Özerklik – Federasyon Farkı.....	332
F) Åland Modeli.....	335
1. Neden Åland?.....	335
2. Åland'da Özerkliğin Hukuki Evrimi (1920-2000)	336
3. Åland'da Yaşayan Azınlığın Korunan Özellikleri.....	339
4. Åland'ın Özerk Kurumları	341
a) Åland Meclisi	341
b) Åland Hükümeti.....	342
5. Åland'da Özerk Yönetimin İşleyişi.....	343
a) Merkezi Devlet Organları ile İlişkiler	343
b) Dilsel Haklar	345
c) Vatandaşlık ve Vatandaşlığa Bağlı Haklar	346
d) Ekonomi	347
e) Yargı	349
f) Uluslararası İlişkiler	349
g) Diğer Konular	350
6. Değerlendirme.....	351
SONUÇ: TESPİTLER VE ÖNERİLER	353
KAYNAKÇA	365